

ABONAMENTUL:
Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nr.1/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.

Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

Pentru tron și patrie.

Românii la zidurile Ivangorodului. — In așteptarea ordinului de asalt.

Cu datul de 31 Iulie n., va să zică în preajma crâncenelor lupte ce aveau să se dea pentru cucerirea puternicei fortărețe a Ivangorodului, un distins ofițer român, care dela începutul războiului mondial luptă în șirurile armatei monarhice, ne trimete următoarele rânduri entuziaste*):

— 31/VII, 1915.

Stimate dle redactor!

Ai auzit, cetit și scris multe despre purtarea vitejească a Românilor, cari se luptă pentru tron și patrie.

Sunt convins, că și dta cu toți frații noștri și cu lumea întreagă rămasă acasă ați așteptat mai multe dela noi Români! Ați așteptat să punem, ca de obicei, lumea întreagă în umire prin vechiul nostru eroism! Ați așteptat să fim mândria monarhiei!

Vă asigur, că soldatul român până acum în tot locul și totdeauna și-a făcut datoria plin și îndesat, rămânând credincios jurământului dat așa, cum numai un pământean și-o poate face.

Drept dovadă o să vă aducem odată acasă nenumăratele documente de recunoștință date la diferitele ocazii de superiorii noștri. Ne trudim să le adunăm și să le păstrăm cumva documentele acestea timpurilor, pentru că numai prin ele putem pricepe mai bine adevărata istorie a războiului.

Atacurile ucigătoare dela început ale regimentelor române contra unui inamic mult mai puternic și cu experiență de războiu, au avut urmarea, că armele moderne au rărit mult rândurile noastre.

Să te miri, dară, că după acestea Românașii noștri deși s'au distins atât de frumos, nu au adus lauri împăratului.

Acum regimentele noastre iarăș s'au între-

*) Trecute prin cenzura militară.

gît și stau gata să împlinească o faptă deamă de ei! Curajul și vitejia de cari sunt pătruși, imi dau convingerea, că Românașii noștri își vor împlini datoria aceasta așa, încât lumea întreagă cu strănepoții noștri vor vorbi încă multe de purtarea lor de mâne.

Stau anume cinci regimente curat românești: la zidurile Ivangorodului și așteaptă cu nerăbdare ordinul de asalt!**)

Fiecare din noi știm acum, că avem să trimitem prin Höfer o cinste scumpă împăratului, lumii, onoarea și fala Românilor!

Te rog, deci așteaptă cu răbdare ziua aceasta și ai să vezi că: acum ori nici odată dăm dovezi la lume...!

Dacă ajută Dumnezeu, după luptă mal multe!

Te salut cu dragoste frățească

V. B.,
locotenent.

In lupta după adevăr.

III.

Dela începutul războiului s'a lăsat o cortină de fier dealungul marginilor țării noastre și unde adineaori vorbise încă om cu om, limpede, despre lucruri cari îi zăceau la inimă, unuia și-altuia, într'această măsură, auzi deodată, fiecare din partea contrară, numai vorbe frânte, un murmur neînțeles, ca și când ar asculta vântul, care bate în corn de casă. Chiar și acolo unde auziam unele cuvinte, Rolland, chiar și acolo înțelesul lor nu-l pricepeau. Ne-a fost dat să auzim astfel de cuvinte: că noi, Germanii, am fi un popor

**) Rezultatul acestui asalt îl cunoaștem: Români au cucerit fortăreța, ne spune gen. Höfer.

lipsit de libertate, un neam care abia așteptăm să subjugăm alte neamuri, noi înși-ne sclavii unui tiran, că am fi barbari, noi, și Huni, ba mai mult, hoți ordinari, iar războiul acesta noi am fi dorit să se deslănțuiască, noi Germanii, noi. Acuzele acestea nu le-am priceput și nu le putem pricepe.

Nici dtale, Rolland, nici dtale, auzindu-ne pe noi, nu ți se mai pare că vorbește Iohann Christof (eroul romanului dtale), ci crezi că suntem cuprinși de brutalitate, de grandomanie și voință de tirani. Dacă am vrea să vorbim despre vina aceluia care a dat naștere războiului acestuia și despre greșelile și crimele săvârșite în decursul lui, dacă am vrea să vorbim despre libertate și despre siluirea libertății, despre drept și nedreptate, despre volnicie și despre necesitatea de a săvârși o faptă, despre una din problemele pe cari le discută jurnalele — am putea să ne înțelegem, Rolland, atunci, când chiar și faptele, cu cari lucrează gândurile noastre, sunt diametral opuse?

„Și totuși!” Pe deasupra tuturor îndoielilor rațiunii își anunță bătaia inimii noastre mereu: „Și totuși!”

Este ceva în noi ce nu vrea să se dea împăcat cu gânuși, că între neamuri nu mai poate să fie nici un schimb de idei, de îndată ce s'a declarat războiul. Chiar dacă ar fi fost astfel, întotdeauna — nu este aceasta numai o dovadă mai mult că omenirea este încă crudă, lipsită de maturitate, cu mentalitatea copilărească, căci ce este alta decât mentalitate copilărească, dacă încetează tocmai atunci schimbul de vederi, nemijlocit, când începi să pertractezi pe viață și pe moarte? Dispar oare cu aceasta interesele co-

In Tracia.

In fiecare dimineață, la opt, dela gara căilor ferate orientale, la Stambul, pleacă unicul tren pentru Europa: Adrianopol, Sofia, București.

Este un tren lung, care la unsprezece noaptea, când sosește, nu aduce aproape nici un călător, iar la opt dimineața, când pleacă, este plin. Sosește uneori câțiva ofițeri și pleacă mulți civili.

Exodul a început de o lună, de când cu atacul Dardanelor. In zilele acestea panica a fost enormă. Dinaintea evenimentului neașteptat, fantezia excitată a închipuit consecințe dezastruase, de necrezut. Părea că o tragedie iminentă se va prăbuși asupra capitalei; multe familii musulmane se refugiară în Asia, foarte multe familii europene fugiră în Europa.

Acest unic tren cotidian pentru Occident, mai păstrează oarecari amintiri de confort și este organizat cu îngrijire. Sunt două vagoane cu paturi: unul pentru portul bulgar Dede-Agaci și unul pentru Sofia. Este și restaurant. Dar n'are vagon special. Bucătăria, improvizată într'un colț de clasa treia, iar într'un compartiment de alături se pune unica masă. Totuși mănânci; dejunul și prânzul ți-l servește... la domiciliu. Ori cât, este un noroc, căci uneori, cu toată buna organizare, trenul se oprește în drum câte cinci, șase, șapte ore, câte o zi întreagă.

In vremuri normale acest drum prin Tracia rămasă și redevenită turcească după cele două războaie balcanice, este interesant pentru că aproape la fiecare stație se deșteaptă amintiri din recenta luptă grandioasă, amintiri ce întind la nesfârșit peisagiul deșert, ondulat de ușoare dealuri: îl întind prin viziunea lăuntrică a luptelor furioase pe cari Bulgarii și Sârbii, atunci uniți, le purtau cu Turcii cu vertiginoasă îndrăzneală, bătându-i fără odihnă. Nume faimoase se înșiră în litere turcești și latine pe fațadele gărilor joase și albe, cari sunt uneori în câmpia deșartă, singura notă de civilizație în mijlocul grupului sărăcăcios de colibe negrite, strâmbe, acoperite cu stuf și cu pământ.

Lule-Burgas, câmpia bătăliei formidabile unde se văd încă pe ușoarele ridicături ale terenului, șanțurile tranșeelor și teșanele artileriei; *Alpollu* de unde se bifurcă trenul spre Kir-Kilisse; *Adrianopol*, care înalță deasupra dezolațiunii terenului humos, grația ușoară a celor patru minarete ce stau de pază la vechia moschee a sultanului Selim II; *Mustafa Pașa* ce însemnează acum noua graniță a Turciei cu Bulgaria...

In zilele de azi drumul prin acest pământ de lupte dobândește un gust de cruzime.

Evocațiunea trecutului se leagă cu prezentul; se simte miros de război nou, aci pe unde abia a trecut războiul crâncen, vreme de doi

ani. Linia este păzită de sentinele eșalonate pe distanțe mici; și sunt sentinele vioae și zdrene; Turci mai în vârstă, destinați pentru acest serviciu de pază și care la trecerea trenului se înțepenesc lângă baionetă cu o aspră trufie militară. Tinerii turci cari sunt la guvern, joacă la un joc tragic bătrâna Turcie; dar au căutat să reorganizeze și să întărească armata, și în mare parte au reușit. Soldații sunt echipați în mod excelent. Regimentele cari defilează foarte des pe stradele Constantinopolei sunt, fără îndoială cele mai frumoase, dar și trupele distribuite aci, în Tracia, și dealungul Bosforului și în partea cealaltă către Dardanele sunt formate din splendizi soldați viguroși și agili, încălțați și îmbrăcați în mod admirabil și armați cu totul modern. Este un *material uman* excelent, ca să ne servim de acest cuvânt îngrozitor.

Fiecare sentinelă își are ghereta de lemn, lucru ce nu am văzut în așa de bine organizata Austrie. Și, din când în când, se află pe linie o haltă nouă, improvizată: haltă militară pentru mișcări repezi de trupe, cu racorduri noi, cu ramificații scurte cari se desprind din singura linie ferată. Peste tot se lucrează. Se dreg poduri, se refac cele distruse de ultimele războaie, se diguesc malurile râurilor; peste tot dealungul liniei răsună lovituri metalice de ciocane. Și escadrelor de lucrători sunt dirijate și comandate de oameni cu părul bălan și ochii albaștri:

Numărul poporal pe 1 an 4 cor.

Prețul unui exemplar 10 fileri.

Numărul poporal pe 1/2 2 coroane

Articla
zaic

ANTIC și
LUMB, cu

ITZ

u. 28 sz.

de

mpăra
bune și
nte

ERE?

-cas
perfectă și
moderne

bați

DT

bărbați

kredit

mune? Nu se evidențiază cât se poate de bine, tocmai în urma aceasta? Importanța intereselor *comune* se vede la tratamentul răniților și al prizonierilor, chiar și la felul de a conduce lupta și la dreptul ginților. *Pe toți* îi privește ca să nu nimicească războiul mai mult decât este neîncunjurat de lipsă. *Pe toți* ne privește în cea mai mare măsură: ca să nu *țină* războiul să nu se trăgăneze, în urma unor presupuneri false, a unor supoziții, cari se pot *delătura*, în urma unor greșeli, a unor neînțelegeri sau a unor necunoștințe a relațiilor războiului, să nu se *trăgăneze* până peste stadiul, la care trebuia să ajungă. Și pe dușman și pe prieten îi privește ca pacea viitoare să poată *dăinui*.

Nu este iertat ca să se *ntindă* *pustiul* acolo unde ar putea să înverzească și să dea spice aurite pământului și spiritul omenesc, nici nu este iertat ca sămănătura să ajungă pe mâna uzurarilor, cari îi doresc pieirea, cuprinși fiind de ură. Cine ar *putea* vorbi, dând mâna de ajutor, în țară dușmană și cine n'ar face-o, fiindcă ar putea fi interpretate greșit sentimentele sale — s'ar face vinovat, cu tăcerea aceasta, de o întrelăsare neiertată față de spiritul sfânt, chiar și al poporului său propriu.

Colectarea cântecelor noastre naționale în cadrele muzeelor etnografice.

Articolul meu despre muzele noastre a lăsat poate impresia că eu aș fi de părerea să se delătore din programul unui muzeu etnografic, muzica națională. De fapt aș fi mai bucuros dacă am avea măcar un singur muzeu de artă dramatică, unde ar putea intra muzica națională fixată pe fonograme, un arhiv mare cu literatură populară și textele cântărilor fixate și pe hârtie, o colecție de filme cu dansurile noastre naționale, etc. Dacă nu mă înșel în început este chiar; și anume la „Societatea pentru crearea unui fond de teatru”. Societatea pentru crearea unui fond de teatru știu că a trimis aparate de fonografiat prin diferite

e Germania cea care mișcă brațul bătrânei Turcii. Se zice de mult că în țară e lipsă de cărbuni. Până acum nu s'a simțit. Teama de a rămâne fără cărbuni s'a împrăștiat pe la începutul lui Martie, când flota rusă a bombardat Eraclea și Zonguldak pe Marea Neagră: minele și porturile de imbarcare pentru cărbuni, ale Turciei. Și în adevăr, la Gallata, cărbunii începuseră să dispară. Dar, mai pe urmă, se întinse zvonul de o enormă rezervă pe care guvernul o avea la Panderma: zvonul să fie adevărat? E o invenție ca să nu se alarmeze populația? Nu se știe, dar fapt e că până acuma toate serviciile continuă. Un lucru de care nu are să se simtă lipsa curând, *sunt armele și munițiile de război*. Germania, și puțin și Austria, au adus aci un material impunător. Mii de piese de muniții, convoiuri întregi de material au intrat în Turcia. Și acum întâlnesc ici și colo, pe liniile de garaj ale stațiilor din Turcia, lungi șiruri de vagoane închise cu un aviz înflăcărat într'un colț: *Inflamabile*, și cu o învelitoare impermeabilă cu cifrele unei case germane. Vagoanele vin (dela Dede-Agaci și sunt îndreptate spre Constantinopol: au trecut prin Bulgaria. Bulgaria e acum o vecină bună. Cu câteva zile în urmă, jurnalele din Constantinopol au povestit cum un grup de soldați bulgari, cari treceau pe pământul turcesc cu un tren militar îndreptat spre Dede-Agaci, s'a întâlnit cu un tren de soldați turci; soldații bulgari au salutat cu entuziasm pe soldații turci cari au răspuns frățește. *Corr. della Sera.*

centre românești, dar mi se pare până azi nu avem încă o colecție aproximativ completă a cântecelor naționale.

Mai ușor se va rezolvi chestia dacă deocamdată se va lua în programul micilor muzee ale despărțămintelor „Astrei” și muzica națională. Prin maritimozitatea coloniei române din Viena muzeul etnografic din Lugoj are deja aparat de fonografiat.

A fixa acuma pe teritorul unui despărțământ cântecele naționale și a lifera duplicate centrului, asta nu mai este lucru greu, tehnic luat. Partea spirituală a lucrului este însă problemă foarte complicată.

Întâi de toate este a se deosebi muzica populară de cea națională. Foarte interesant este că multe cântece pe cari le cântă poporul pretutindeni n'au a face deloc cu muzica românească. Un singur exemplu: „Deșteaptă-te Române” este din vârful Gugului până la marginile Tisei cântat și nu este muzică națională, cu toate că este imn național.

Evident că pentru o colecție de cântece naționale n'are absolut nici o valoare. El va fi păstrat pe note în forma originală în secția compozitorilor români în muzeul de artă dramatică. A stabili care este caracterul național al muzicii noastre este lucru foarte greu, și remarcă pregătiri serioase academice. O caracterizare generală se poate da după părerea mea mai ușor prin o cercetare minuțioasă a idiotismelor.

Tonalitatea, ritmul, formele finale etc., sunt caracteristice pentru muzica noastră națională, ca elemente cari dau coloritul individual.

Mai nou se fac încercări și cu statistica intervalelor, care face posibilă o clasificare orizontală a cântecelor, obținând astfel un tablou din punctul de vedere al timpului. Mai interesant este în clasificarea pe idiotisme, că anumite popoare au înclinația numai pentru *dur* și altele pricep numai muzica în *moll*. Germanii au muzica națională în *dur*, iar Slavii b. o. în *moll*. Care este cauza, și peste tot cum s'a dezvoltat muzica națională la diferite popoare asta este chestie încă nelimețită. Nici nu cred că vom ajunge să avem rezultate pozitive, ci va trebui să ne mulțumim cu deduceri când tot ce știm despre cea mai veche artă începe cu Terpander (675 a. Chr.) și cu scala pentatonă (d e g a h d e). Scală folosită în Orient, China, Japonia, Polynesia, ca și în Vest le Ceii, la Greci și la popoarele străbune arice. Nu cunoaștem b. o. cu siguranță nici muzica lăutarilor noștri dela curțile boereste — cum am putea deci urmări cristalizarea muzicii noastre naționale de azi. Dar la urma urmelor nici nu e nevoie de istorie. Limba românească în muzică trebuie să o avem fixată pentru ca compozitorii noștri în viitor să nu ne mai mârleie în limbi străine, dacă au de spus ceva.

Muzica secolilor 19 și 20 este așa zicând numai de principiul național condusă. Natural elementul național dominează la diferiți compozitori în diferită măsură. Grieg, Tschairowsky, Liszt, Chopin etc. aș putea pune pe listă naționaliștilor tot ce au cei doi secolii din urmă mai de seamă. Și este natural, căci dacă este adevărat ce spunea fiertatul Caragiale la o cină în „Kis Pipa” din Budapesta că artistul și tinerimea unei națiuni sunt frunzița cea mai din vârful popului, care tresare și la cea mai mică adiere, cum am putea presupune ca inima lui Grieg Tschairowsky etc. să nu bată ca și a neamului lor. Și un artist adevărat spune ce-i șopteste inima, și nu ce a învățat în școală — el va trebui să fie original și individual și prin urmare național. Evenimente politice cum este și războiul de azi încă își lasă breazda în inima artistului, dar se recere timp pentru ca să se cristalizeze ceva. Este curios că poezia populară merge mai repede. Poezii avem cu carul dela declararea războiului — de cântat se cântă însă pe melodii vechi. Va trece un timp oarecare și vom avea și în muzica națională reflexul războiului. În istoria muzicii vedem că piese ca „Meistersinger” de Wagner, „Muta din Portici” de Auber, „Barbierul din Sevilla” de Rosini, „Viața pentru Țară” de Glinka, arată caracter național, sunt însă compuse tocmai în timpuri când patriotismul activ era nul; în schimb „La Arme” compus cu trecerea vitezelor oștiri române în Bulgaria, a fost de toate numai nu național. Închipuiți-vă acest „La Arme” fără text și fără a ști ce vi se cântă!

Pretutindeni este însă așa, — muzica patriotică ocazională, capătă caracterul prin text.

În fine ca să revin la muzele etnografice,

cred că prin împrejurările excepționale dela noi ni se impune atragerea muzicii naționale în programul muzeelor filiale.

O, câte instituții de ale noastre vor trebui să-și întinză mâna de ajutor și să colaboreze în viitor până vom face drumul ce-l avem de făcut spre lumină.

Al. S. Iorga.

Parastas pentru eroul Petru de Mocsonyi.

În numărul trecut al ziarului nostru am luat notiță, că Vineri, în 24 Iulie (6 August), la împlinirea alor 6 săptămâni dela moartea eroică a regretatului **Petru de Mocsonyi**, s'au ținut parastase pentru odihna sufletului lui în comunele domeniilor familiei Mocsonyi.

Despre parastasul, ce s'a celebrat în Căpălnaș primum ulterior următoarele informații:

Trecerea și simpatia, de care s'a bucurat fericitul Petru de Mocsonyi în toate cercurile românești s'a manifestat într'un mod demn și sărbătoresc și la acest act de pietate față de memoria lui. Prietenii și cunoșcuții mai de aproape ai ilustrei familii au grăbit la Căpălnaș, deși timpul era nefavorabil, trist și posomorit, ca prin prezența și participarea lor la parastas să dea expresiune sentimentelor lor de durere pentru pierderea îndurată și să aducă prinusul și tributul lor de devotament și recunoștință față de memoria distinsului fiu al neamului românesc.

A sosit P. S. Sa **Dr. Miron Cristea** episcopul Severinului, însoțit de arhimandritul și vicarul episc. P. C. Sa **Filaret Musta**, prețorele **Wekerle** din Birchiș, familia **Mihail Csernovics** din Zam, **Ūrményi** din Vieniști, dna **Maria Dr. Botiș n. Cioban** din Arad, d-șoara **Elisabeta de Vucovici**, **Dr. Gheorghe Dobrin**, avocat în Lugoj, **Dr. Valeriu Braniște**, directorul „Drapelului”, **Petru Ionașiu**, secretar domeniul, **Virgil Mihulin**, paroh în Comlăuș, fost instructor al fericitului Petru și alții.

Parastasul s'a oficiat la orele 10 înainte de amiază prin protopopul Lipovei **Fabritiu Manuilă**, asistat de profesorul de teologie din Arad, **Dr. Teodor Botiș**, preotul **Virgil Mihulin** și parohul local **Ioan Micu**, iar răspunsurile funebrele au fost executate de elevii școlii din Căpălnaș sub conducerea învățătorului **Antoniu Moldovan**. Icosul a fost cetit de P. S. Sa episcopul **Miron**.

Afară de persoanele amintite au participat la parastas membrii ilustrei familii: dna **Teresia de Mocsonyi**, (mama, surorile: **Ecaterina** și **Eugenia** și fratele mai mic: **Ionel**).

Poporul din Căpălnaș, îmbrăcat în haine sărbătorești, funcționarii, slujbașii și muncitorii domeniului, între cari și 30 prizonieri ruși, aduși pentru seceriș și lucrul de câmp al domeniului, ascultând cu evlavie și emoție sufletească serviciul dumnezeesc, la finea căruia profesorul **Dr. Teodor Botiș**, fost prefect al fericitului în Domnul într'o vorbire bine simțită a dat o icoană luminoasă vieții și jertfei fericitului erou, prin a cărui moarte eroică neamul și biserica românească a adus un sacrificiu scump tuturor și de mare preț pe altarul patriei și care în cursul vieții sale scurte a păstrat și continuat cu credință și dragoste spiritul și tradițiile familiei sale.

După sfârșitul actului religios poporul adunat i s'a împărțit pomana obicinuită, iar intelectualilor, cari au asistat, în frunte cu P. S. Sa părintele episcop **Miron**, au fost invitați din partea familiei la prânz în castel.

Dumnezeu să-l odihnească și să-l așeze între cei drepti și bine plăcuți lui.

Să desprindem vâlul ! . . .

Arad, 9 August.

Colectonăm un nou mănunchiu de vitejii românești, recente și aceste, dar anterioare celor din săptămâna trecută. Le găsim pe coloanele unor ziare provinciale maghiare. . .

Dintr'un ziar unguresc:

„Când cetești comunicatele lui Höfer nu-ți trece prin minte căre regiment să fi reputat colo și dincolo succese așa de mari și de frumoase. După cât știm, în luptele din Polonia rusească a luat parte și regimentul 64 și nu numai cu o singură faptă vitejească s'a distins. În luptele din 24—27 Mai companiei a 3-a a regimentului care a avut porunca să scoată pe Ruși dintr'o pădure de brazi, să prinză dintre ei pe cât mai mulți cu putință și să culeagă informațiuni sigure despre pozițiunile rusești, — i-a succes să câștige o desăvârșită victorie asupra armatei muscălești constatătoare din 8 companii, au luat 300 de prizonieri și peste 500 i-a făcut incapabili de luptă. Generalul Goldbach care asistase la această luptă până în sfârșit, și-a exprimat recunoștința pentru felul cum a îndeplinit porunca, și a întins mâna ofițerilor din fruntea trupelor ce s'au înapoiat”. („Szászváros és vidéke”).

Dintr'altul:

„Regimentul de honvezi r. u. Nr. 23, în care fiii comitatului nostru luptă vitejește, a fost împărțit de o mare distincție.

La 2 Mai, la ocuparea unei înălțimi în luptele glorioase din Galiția s'au năpusit asupra Rușilor într'un atac de baionetă atât de violent, irezistibil încât regimentul rusec care i s'a împotrivit a fost parte zdrobit, parte căzut în captivitate. Arhiducele Frideric, comandantul suprem al armatei, în urma acestei glorii nemai-ajunse, fără egal, și-a exprimat telegrafice lauda care s'a comunicat voinicilor în porunca de zi a comandantului de regiment. („Déva és vidéke”).

Comandantul regimentului de honvezi 24 din Brașov a adresat următoarea scrisoare către comitele suprem al comitatului Brașov, pe care o traducem:

„Cu bucurie vă informez despre activitatea care a sporit din nou prestigiul de vitejie al regimentului 24 de honvezi din Brașov. Șirul strălucit al faptelor războinice a fost îmbogățit în zilele de 1 și 2 ale lunii cor. când, — cu toate că zilele și nopțile neîntrerupt se făceau atacuri, pe locurile cele mai expuse — a săvârșit fapte egale doar în evenimentele dela Limanov. S'a înrepezit în focul pustiitor al pustelor și tunurilor dușmanului, încât pozițiunile întărite în repete rânduri au fost părăsite numai lăsându-li-se timp Rușilor să-și poată duce cu ei cel mai elementar material luând-o în dezordine la fugă spre hotarele țării lor. Urmele dușmanului le-au acoperit grămezile căzuților, multimele răniților și codrul urias era străbătut de tipetul lor de durere. Sute de puști și lucruri de echipament erau aruncate în toate părțile. Multele căpățini muscălești desfăcute făceau dovada luptei de baionete, iar numărul mare al mitralierelor făcute pradă era iarăși o dovadă că regimentul după îndelungatele lupte nu numai nu s'a istovit ci tot mai bine îi merge în fața dușmanului desperat. Această încercare a avut un astfel de efect asupra ciocnirii cu dușmanul a doua zi, nu de mai puțină importanță, încât 400 de Ruși strigau cât îi lua gura „să tră-

iască 24”, au ridicat mâinile în sus și au predat armele. Intre multele felicitări ce s'au adus după aceste lupte, cea mai caracteristică este cea adusă de glorioasele trupe germane cari luptau în nemijlocită apropiere, ele s'au sărutat cu voinicii și le-au strâns mâinile. Cei de acasă cu mândrie pot spune că ai lor servesc printre honvezii regimentului 24”! (Körösy István, camarier r. și i., vicecolonel).

Dintr'un ziar nemțesc din Ungaria:

„Bravul și probatul nostru regiment de casă 63 a fost împărțit de următoarea laudă pe care o dăm din cuvânt în cuvânt: „Chemă pe un alt câmp de războiu al nostru, regimentul de infanterie 63 se desparte din trunchiul armatelor mele. Acest viteaz regiment, cu atâți voinicii frumoși, a dovedit în cele mai aprinse lupte și încercări curaj uimitor și bravură strălucită, și în toate situațiile de câte-ori s'ar fi ivit greutăți de orice fel, unde se pretindeau de pildă sfiorări fizice neînchipuite, voinicii se luptau cu o tenacitate neîntreruptă, totdeauna se distingeau, spiritul lor era proaspăt. Regret nespun de mult că se desparte de trupele de sub comanda mea, îl doresc cel mai bun noroc în războiu și cea mai bogată binecuvântare a lui Dumnezeu”. (Köves, m. p. general de infanterie, comandant de corp. — „Bistritzer Zeitung”).

Războiul.

Telegrame oficiale.

Broul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 7 August. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rusec: Intre Vistula și Bug lupta continuă. Trupele austro-ungare la sud de Lubartow, iar trupele germane la nord de Letna au făcut incursiuni în liniile inamice. Dealtminteri pe câmpul de războiu dela sudost situația e neschimbată.

Pe frontul italian: În circumscripția Goriziei, partea spre ost dela linia Polazzo-Redipuglia a stat în cursul înainte amiezii într'un foc foarte violent al artileriei dușmane. După amiază mai multe batalioane italiene au pornit la atac împotriva acestui sector. După o scurtă luptă de artilerie dușmanul și-a întrerupt înaintarea. În toate celelalte fronturi ale litoralului, precum și în Carintia și Tirol s'au dat numai lupte de artilerie.

Budapesta, 7 August. — Se comunică dela comandamentul suprem al marinei de războiu:

Submarinul italian, care a fost scufundat în 5 c. dimineața de un submarin al nostru purta semnatura „Nereide”, iar cel scufundat 26 Iunie în același chip semnatura „5 P. N.” În 29 Iulie, seara un vas s'a lovit în portul dela Trieste de o mină de-a noastră a făcut explozie, dar din cauza furtunii atunci n'am putut constata ce fel de vas a căzut victimă exploziei. Acum s'a constatat cu deplină siguranță, că acest vas a fost submarinul italian „Nautilus”, care s'a scufundat atunci cu întreg echipajul.

Încă mai de mult au căzut victimă minelor noastre torpiloarele italiene „V.I P. N.” și „17 O. S.” Despre acest din urmă am și dat raport.

Berlin, 7 August. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: În Flandria, Belgienii au fost siliți de eficacitatea artileriei noastre să evacueze în parte la Heernissen (la sud de Dixmuiden) o pozițiune înaintată peste Yser. În regiunea Souchez, am respins atacurile Francezilor cu granate de mână. La sud de Leintrey (la ost de Luneville) avantposturile noastre au respins cu ușurință o avansare a dușmanului. În luptele de munte ce se dau la nord dela Münster nici un eveniment important.

Pe frontul oriental: La est de Ponievaț, Rușii s'au retras dincolo de râul Iara. Spre frontul de est al cetății Kowno am înaintat și am capturat cu acest prilej 500 de Ruși și 2 mitraliere.

Armatele generalului Scholtz și Galwitz după lupte violente au înfrânt rezistența dușmanului între Lomza

și gura Bugului. Rezultatul luptelor ce s'au dat din 4 până în 6 August face în total 85 ofițeri și peste 11,200 soldați prizonieri și 6 tunuri, 8 svârliitoare de mine și 69 mitraliere.

Armatele ce încercuesc Nowogeorgiewsk dinspre nord au avansat până la Narew. Om ocupat fortul Dembe. Dinspre sud am ajuns până la Vistula, lângă Bienkow.

La Varșovia situația e neschimbată. Rușii continuă să bombardeze orașul de pe țărmul ostic al Vistulei.

Dirigeabilele noastre au aruncat bombe asupra gârilor dela Nowominsk și Siedlice.

Pe frontul sudoriental: Lângă Ivangorod și la nord de cetate situația e neschimbată. Intre Vistula și Bug, trupele germane au ocupat la Rușkowola (la sud dela Lubartow) cu asalt pozițiunile dușmanului, iar la nordost dela Letna au forțat ieșirea dintre lacurile de acolo.

(Notă. Iara curge cam la 60 chilometri spre ost dela Poniewieț, dinspre nord spre sud, iar Ruskowola se găsește la 8 chilometri spre sudost dela Lubartow).

Budapesta, 8 August. — Se comunică dela cartierul general:

Armata arhiducelui Iosif Ferdinand a continuat ieri ofensiva în regiunea dintre Vistula și Wieprz. Grupul ofensiv ce înaintază nemijlocit la apus de Wieprz l'a școs pe dușman din mai multe linii, după amiază a ocupat Lubartow și a înaintat spre nord până în regiunea râului. Dușmanul înfrânt s'a refugiat în disordine peste Wieprz. Trupele noastre au raportat deplin succes și la sud și sudest de Miechow. Dușmanul, pentru ca să parazeze atacul nostru, a făcut aci contraatac, rezultând o luptă piept la piept. I-am atecat pe Ruși în front și în flanc și i-am alungat peste Wieprz. Numărul prizonierilor ruși făcuți până ieri seara, la Lubartow și Miechow s'a ridicat la 23 ofițeri și 6000 soldați. Am mai capturat 2 tunuri, 11 mitraliere și 2 chersoane. Corpurile de armată rusești, cari au mai rămas în regiunea Vistulei la nordost dela Ivangorod, amenințate de trupele noastre ce înaintază victorioase dinspre sud în direcția Wieprzului inferior, au început și ele azi dimineață să se retragă spre nordost. Ele sunt urmărite de trupe austro-ungare și germane. Intre Wieprz și Bug lupta continuă. În Galiția orientală situația e neschimbată.

Pe frontul italian: În 6 August, seara, după o nouă preparare violentă cu artileria, o infanterie italiană puternică a atecat marginea platoului. În sectorul Polazzo-Vermeigliano am respins acest atac, precum și toate celelalte anterioare, îndreptate împotriva Monte dei sei Busi. De altminteri în regiunea litoralului, în Carintia și în Tirol se dau numai lupte de artilerie. În 6 c. seara și în noaptea spre 7 c., Infanteria Italiană a invadat în Tirol cu 2 baterii, prin Forcellina dei Montozo, la sud de Peio. Tentativa de atac întreprinsă de aceste forțe, în 7 c. în zori de zi, a fost zădărnicită de focul artileriei și infanteriei noastre. Italienii s'au retras în graba cea mai mare ca vii strigăte de „Eviva Italia” și „Abasso Austria”.

Berlin, 8 August. — Se comunică dela marele cartier principal:

Pe frontul oriental: Grupul dela Narew al forțelor germane se apropie de drumul Lomza-Ostrow-Wiskow, dușmanul opune în unele puncte o rezistență vi-guroasă. La sud de Wiskow am ajuns până la râul Bug. Am ocupat Serock, care se găsește lângă gura râului Bug. Trupele noastre ce încercuesc Nowogeorgiewskul au ocupat fortificațiile Zegrzei. Lângă Varșovia am ajuns pe țărmul ostic al Vistulei.

Pe frontul sudoriental: Rușii se retrag spre ost sub presiunea trupelor conduse de colonel-generalul Woyrsch. Aripa stângă a armatei mareșalului Mackensen l'au aruncat pe dușman, lângă Vistula și Bug, în direcțiunea spre nord, către râul Wieprz. Aripa dreaptă se găsește încă în luptă.

Pe frontul occidental: Atacurile cu granate de mână lângă Souchez și contraatacurile Francezilor, întreprinse împotriva tranșelor ce le-am luat dela dușman alaltăieri în partea de est a Argonnilor, le-am respins. În Vosgi, luptele au reinviat ieri după amiază la nord de Münster, noaptea a trecut aci însă în liniște.

Intervenția Japoniei în Europa.

„Le Temps” ocupându-se de eventuala intervenție a Japoniei în Europa spune, că experiența ultimelor luni a dovedit nedreptatea acestora, cari iarna trecută credeau că sprijinul Japoniei ar fi inutil, deoarece ar sosi prea târziu. Astăzi poate că Japonia aliindu-se cu Rusia

ar putea reuși să scurteze drumul (?) evitând călătoria pe mare. „Le Temps” crede că Franța, Anglia și Italia încurajează tratativele ce se fac în vederea acestui scop.

În acest ordin de idei „Tribuna” a intervievat pe ambasadorul Japoniei la Roma, care a declarat că țara sa e favorabilă unei alianțe cu Rusia, dorind sincer să statornicească raporturi temeinice și rodnice. O astfel de solidaritate nu s'ar limita numai la timpul cât va ține actualul război.

În ceea ce privește intervenția Japoniei în conflictul european, ambasadorul a declarat că: pe când trupele Puterilor aliate se luptă de mai multe luni vitejește, armata japoneză, care a rămas acasă, râvnește să se măsoare și ea pe câmpul de luptă. Opinia publică din Japonia simpatizează pentru cauza împătritei înțelegeri. Nu numai că interesele Japoniei concidează cu interesele împătritei înțelegeri; ci mai mult, poporul japonez are sentimentul și convingerea că a se lupta pentru apărarea cauzei dreptății și împotriva imperiilor centrale ar însemna pentru dânsul a lua libertății pentru popoare.

Francezii se tem de o nouă ofensivă germană.

Berlin. — Corespondentul din Haga al ziarului „Tägliche Rundschau” anunță, că la începutul săptămânei trecute la Calais a avut loc o importantă conferință a șefilor statelor majore francez, englez și italian. S'a discutat la aceasta conferință, măsurile cari să se ia, în caz dacă Germanii după căderea Varșoviei, ar încerca o nouă ofensivă pe frontul apusean.

Până acum nu s'a putut afla mai mult despre rezultatul conferinței din Calais, decât atâtă că comandantii aliaților recunosc superioritatea forțelor și pozițiilor germane din Franța și Belgia și ei cred că de astădată li-e cu neputință să întreprindă o ofensivă contra lor. Aliații au hotărât totuși să se întărească în cel mai scurt timp pe toate fronturile cu tunuri și munițiuni, pentru a fi pregătiți la o eventuală ofensivă din partea Germanilor.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 9 August 1915.

Perechea moștenitoare de tron în Budapesta. Sâmbătă înainte de amiază la orele 11 și 50 minute a sosit cu trenul la Budapesta arhiducele moștenitor Carol Francisc Iosif cu arhiducesa Zita. În gară înalții oaspeți au fost întâmpinați de primarul Dr. Bárcezy, prefectul de poliție Dr. Boda și comandantul pieței militare din Budapesta generalul Godwin von Lilienhof Adelstein. La cuvântul de întâmpinare rostit de primarul Dr. Bárcezy, arhiducele moștenitor a răspuns în limba maghiară. Distinsii oaspeți au plecat apoi la palatul regal din Buda aclamationi de marele public adunat din acest prilej pe străzi până la palat. Intreagă capitala a fost pavozată cu tricoul ungar, austriac și german.

Seara a avut loc un conduct cu torțe la palatul regal din Buda. Despre acest conduct s'a dat următorul comunicat oficial:

Cetățenii capitalei s'au dus azi seară într'un impozant conduct cu torțe în fața palatului regal ca să sărbătorească perechea moștenitoare. La cuvântul entuziast de bineventare al primarului Bárcezy, moștenitorul a răspuns cu glas ce răsuna departe:

Dle primar! Cu adevărată mulțumire am ascultat cuvintele prin care ai dat expresiune iubirei și credinței națiunii maghiare. Atât eu, cât și arhiducesa vom păstra neuitat în memoria noastră însuflețirea dinastică care ați arătat-o în zilele aceste istorice, și care o voi aduce la cunoștință M. Sale, iubitului nostru rege.

Răspunsul moștenitorului a produs între cei adunați o uriașă însuflețire care a ținut până noaptea târziu în întreaga capitala.

Episcopul Gherlei la Balatonfüred. Aflăm din Budapesta că Il. Sa episcopul Gherlei Dr. Vasile Hossu se află mult mai bine și pentru întremarea sa a plecat la băi, la Balatonfüred.

Onomastica M. S. reginei României. Din București se comunică în mod oficial:

Mercuri 22 Iulie v. aniversarea zilei onomastice a M. S. reginei, a fost anunțată capitala în revărsatul zorilor prin 101 lovituri de tun.

La orele 10 jum., dimineața s'a celebrat în biserica sf. Mitropolii, un Te-Deum de către P. S. S. vicarul înconjurat de clerul mitropolitan. La această ceremonie au asistat dnii miniștri, dnii membrii ai corpurilor legiuitoare, d. primar al capitalei, înalții funcționari ai statului, dnii ofițeri generali și superiori, d. prefect al poliției capitalei, casa militară regală, precum și diferite notabilități. O gardă de onoare compusă din un escadron pe jos din regimentul 4 roșiori, cu drapel și muzică au dat onorurile.

Cu aceasta ocaziune M. S. regina a primit numeroase telegrame de felicitări.

În capitală un mare număr de persoane s'au grăbit a exprima felicitările lor prin înscrieri la palat. Toată ziua orașul a fost împodobit cu steaguri.

Românii în spitalele din Viena. Primiți următoarele: Soldații români, cari zac în spitalele din Viena, printre străinii cari nu le cunosc obiceiurile și limba, au clipe de mulțumiri adânci, când acei din neamul lor, pe cari viața i-a oprit în capitala Habsburgilor, își aduc din când în când aminte de ei și îi cercetează, ducându-le în vorbă, în priviri, ceva dulce și divin, din colțul de patrie ce l'au părăsit fără nădejdi de întoarcere. Printre puținii Români, cari le duc bucurii, celor ce s'au jertfit pentru patrie, în primul rând trebuie s'o amintim pe dna *Elena Eitl-Florianu*, care zilnic cercetează spitalele, unde zac soldații români, împărțindu-le diferite daruri, cărți și gazete românești, pentru a îndulci puțin monotonia și urfutul ce-i apasă pe bietii soldați, aici în orașul ăsta, departe de pământul sfânt, unde au văzut prima rază de soare.

Ca o mamă, între niște copii părăsiți, vine dna *Elena Eitl-Florianu* între bietii noștri Români, pentru a le îndulci suferințele, prin cuvinte calde, pline de mângâieri.

Faptul acesta care în alte locuri pare foarte simplu și natural, aici capătă o însemnătate adâncă, de aceea aducem cu toții, dnei *Elena Eitl-Florianu* și celorlalte dne române, cele mai adânci mulțumiri, ce li le datoresc soldații români, din spitalele vieneze. — (Un ofițer român din reg. de infanterie 63.)

Submarinele germane și numărul lor. Ziarele americane aduc știrea, că șantierul din Kiel și fabrica de mașini „Augsburg-Nürnberg” vor lansa în curând alte 30 de submarine.

De aceea se impune un mic calcul asupra numărului, de care va dispune în curând Germania.

Se știe, că la începutul războiului, Germania avea 28 de submarine; alte 16 au fost construite în decursul războiului și anunțate oficial. Dintre acestea: 6 au fost trimise Austriei, 4 Turciei și alte 6 au fost scufundate și anume: Nr. 12, 14, 15, 18 și 20. Cel puțin pe acestea ni le arată comunicatele oficiale.

Numărul lor deci îndoindu-se, ne putem aștepta, ca ele să-și întindă și mai mult raza de acțiune, atât în Adriatica cât și în Dardanele. Admițând chiar o eventuală cădere a Dardanelor, submarinele germane refugiate în Mediterană, vor fi o piedecă permanentă pentru aprovizionarea Rușilor cu munițiuni.

Seismografele din Brindisi arată un mare cutremur de pământ. Din Lugano se anunță: În Brindisi seismografele arată un cutremur de pământ. Că unde s'a întâmplat cutremurul, până acum n'au sosit știri.

Cheltuielile războiului. În prima jumătate a anului 1915 Franța a cheltuit pentru război pe lună în termen mediu o miliardă 655 milioane. În decursul războiului cheltuielile s'au îndoit, astfel că până astăzi s'a urcat la două miliarde pe lună. Iată ce zice proiectul de buget: „Dacă cheltuielile se vor spori în aceeași măsură, atunci momentul nu este departe, când vom trebui să chetuiim pentru război 3 milioane de franci pe fiecare minută.” Noi mai putem adăuga, că în asemenea împrejurări Franța cheltuieste pe fiecare secundă câte 833 de franci. La anul nou cheltuielile triplei înțelegeri s'au urcat la 36 miliarde franci și un bun economist a aflat, că cheltuielile mondiale se vor urca la 1 August în total la suma de 175 miliarde.

Necrolog. Valeriu Bugariu, învățător gr. cat. în Bicsad, după un morb lung și greu a încetat din viață Marti, 27 Iulie n., la 2 ore dimineața în etate de 25 ani. Immormântarea a avut loc Mercuri în 28 Iulie n. în cimitirul gr. cat. din Bistrita.

Odihnească în pace!

Pierderile marinei antantei pe luna Iunie. Din Berlin se anunță: După o socoteală bazată în cea mai mare parte pe datele Lloydului britanic, pierderile totale ale marinei comerciale engleze pe luna Iunie, au fost de vase cu o capacitate de 150,000 tone. Acestea au fost scufundate cu foarte puține excepții, în Marea Nordului și în zona de război engleză. Din totalul de 152 de vapoare scufundate numai 7 s'au lovit de mine, iar restul au fost torpilate. Printre vapoarele engleze pierdute erau 29 de vapoare de comerț, 65 de vapoare de pescari și vre-o 12 vase cu pânză. Franța a pierdut trei vapoare. Rusia a pierdut 5 vapoare. Belgia a pierdut vaporul „Menapier” și încă alte 2 vapoare de pescari. Italia a pierdut în Iunie numai pe „Maria Garcia”, care a fost scufundat de flota austro-ungară la al 2-lea atac al ei contra coastelor italiene.

Ultima oră.

LUPTE SÂNGEROASE LA DARDANELE.

Constantinopol. — *Comunicatul oficial turcesc anunță: Un submarin dușman a scufundat crucișetorul cuirasat turcesc „Barberus”. Cea mai mare parte a echipajului a fost salvat.*

Agentia Milli anunță: Turcii au alungat pe dușmanul ce a debarcat la Karacioli. Dușmanul debarcat la nord de Ariburnu a avansat puțin, dar la Sed-il-Bahr l-am respins pe dușman. În luptă sângeroasă dușmanul a avut peste 2000 morți.

GRECIA A REFUZAT PROPUNEREA ANTANTEI.

Lugano. — „Messagero” scrie, că guvernul din Atena a respins propunerea antantei.

GERMANII STĂPÂNI PE INTREAGĂ VARȘOVIA.

Budapesta. — *Se comunică dela cartierul pressei: Când Germanii au ocupat grădinile din partea apusană a Varșoviei, de unde Rușii au puscat apoi asupra Rușilor, în oraș șuierau pe străzi gloanțele, ca pe un câmp de bătaie. Dimineața când Germanii au început să treacă peste Vistula, în sus de podul aruncat de Ruși în aer, trupele rusești s'au retras în grabă. Azi dimineața a ajuns în stăpânirea noastră întreg orașul. Rușii au incendiat și gara din Praha.*

AM RESPINS NOUI ATACURI INFURIAȚE ALE ITALIENILOR.

Budapesta. — *Dela cartierul pressei se anunță: Balonul captiv de dincolo de Gradiska din care Italienii de săptămâni direcționau acțiunea artileriei lor grele împotriva pozițiilor noastre de pe platoul Doberdo, după o bombardare de 3 zile, a fost nimerit un granat. Observatorii din balon au fost omorâți.*

În sectorul Polazzo-Vermeghiano am respins infuriatele atacuri în masă ale Italienilor. Ei au repețit atacul cu trupe proaspete, dar i-am resfirat prin un contraatac.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

CONCURS.

Până în 3 Ianuarie 1916 când vom compleni postul al doilea de învățător dela școala gr. cat. elementară cu limbă de propunere română din **Érvasad** (comit. Bihor) vom aplica învățător ori învățătoare ajutoare. Soluțiune după lege. Rugările provăzute cu documentele recerute sunt a se trimite până în 27 August 1915 st. n. **Traian A. Mihalca** preot, președintele scaunului școlar. (Mi 2483—1.)

Tiparul tipografiei „Concordia” societate pe acții în Arad. — Editor responsabil LAURENȚIU LUCA.